

dik, hogy „teleonomikus”, vagyis „céltörvényű” sajátosságokkal rendelkezik. Az élők minden szerveződési fokán léteznek — úgymond — egy olyan integráció, amely a célszerűség törvényének van alávetve.

A kísérletileg széles körben megfigyelt korrelációs viszony és az integrációs rendszer felfedezése és ezeknek a fogalmaknak tudományos bevezetése túlmegy a filozófiai szinten megfogalmazott régi célokságon. Itt már tudományosan igazolható tényekről van szó, amelyekbe a tudósok lépten-nyomon beleütköznek, de amit óvatosságuk mértéke szerint különféle szakkifejezésekbe burkolnak. Így keletkeztek a „konstruktív, harmonikus, kiegészítő, teleonomikus célrairányítás benső tartalmi egységgel, integráló rendszer, kovariáns vagy együttváltozó, összekapcsoló vagy visszakapcsoló rendszer, önszabályozás” — és egyéb kifejezések, amelyekkel a tudományos közhasználatban találkozunk. Mindezek a szakkifejezések azt jelentik, hogy a tudósok új „modelleket”, azaz olyan gondolkodási szerkezeteket alkalmaznak, amelyekkel szemléltetni kívánják a gének működését az evolúciós folyamatban.

„Ez az összképben való szemlélet azonban nem tesz vakká minket azokkal a pontos részletekkel szemben, amelyek segítségével megfigyelhetjük a fejlődés során mutatkozó önszabályozást” — jelentette ki *Mayr* 1963-ban. A természettudomány tehát igyekszik ma a kísérletek tapasztalati részadataival együtt az induktív úton megközelített egész rendszert kifejezni.

Így jutottunk el az evolúciós felfogás mai, de egyben legnehezebb fokára, az integrációs szemlélethez. Újabb távlat nyílik ezzel a megnyilvánuló első okot kereső kutatás előtt. A szervezetet belüli összerendezettség ugyanis már nem csupán filozófiai előfeltételezés vagy levezetés, hanem olyan jelenség, amely induktív módon, természettudományos módszerekkel elemezhető. Ezzel pedig újra megjelent a teleológia — a célszerűség kérdése — a biológiában, mint szaktudományos jellegű „teleonomikus”, vagyis céltörvényű szemlélet.

Amikor *Simpson* a megelőző kutatások nyomán a teleológia fogalmát 1963-ban ekként jellemezte, arra is rámutatott, hogy a teleológiának a biológiában újra „szalonképesé” kell válnia.

---

## JÉZUSOM, NE HAGYJ EL!

*Jézusom, nem panaszként mondom!  
Háborgó tenger volt a sorsom.  
Már régen elmerültem volna  
A pusztító, szilaj habokba,  
De előttem mindig Te jártál,  
Láttalak nappal s holdvilágnál.  
Haladtál előttem nyugodtan,  
Én meg ruhád szegélyét fogtam.  
Fönn maradtam, mint mentőövben.  
Eddig tán még meg sem köszöntem.  
De holtomig el sem felejttem.  
Csak Te se hagyj el, Jézus, engem!*

*Ósz Iván*